

BUITEN

22^E JAARGANG N^O. 50

ZATERDAG 15 DECEMBER 1928

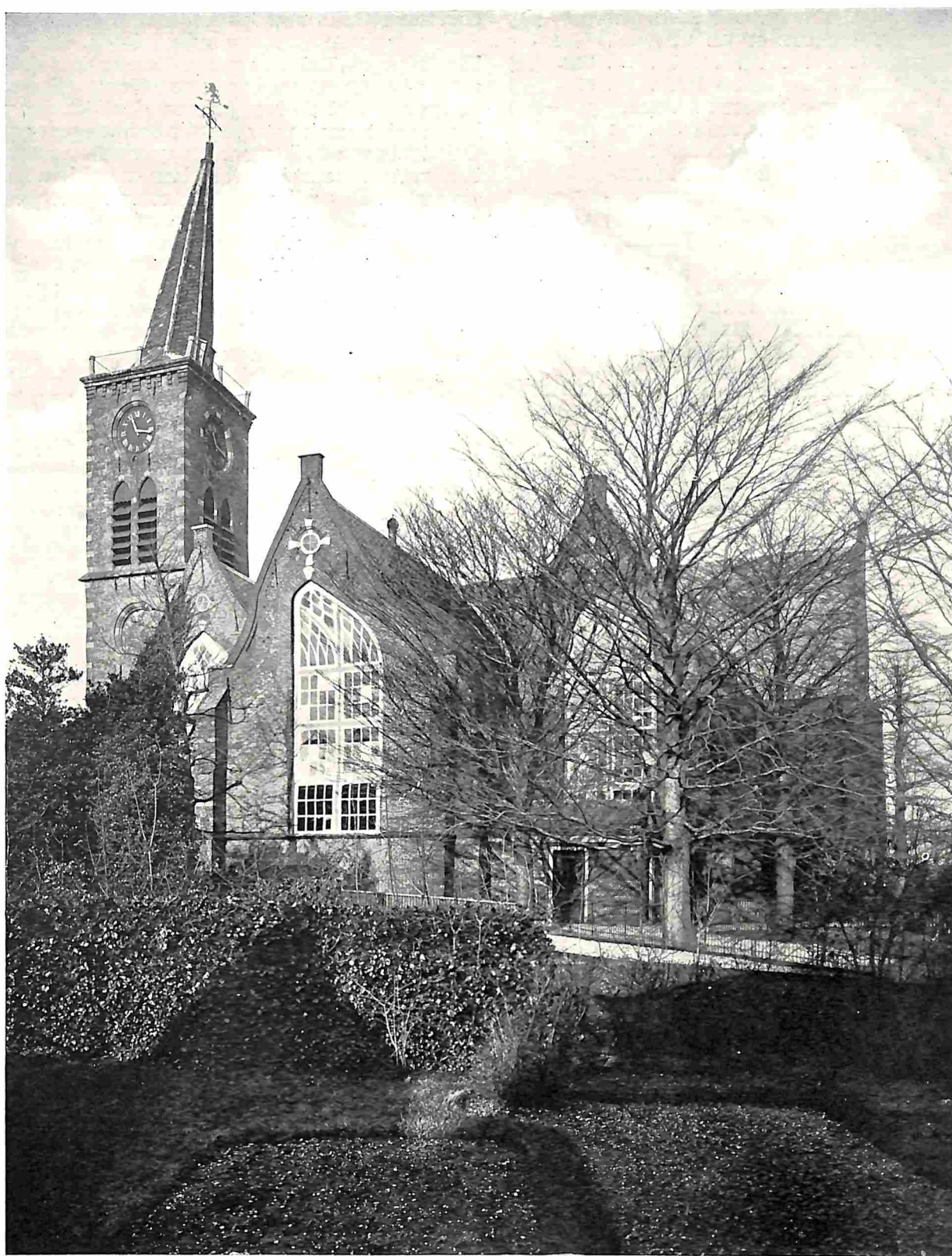

Foto C. Steenbergh

AALSMEER. GROOTE KERK

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

ONDER HET ZAND BEDOLVEN, DOOR HOLMAN DAY (15)	BLZ. 590
AALSMEER (GEÏLLUSTREERD), DOOR FRANS HULLEMAN.	BLZ. 589, 592—593
ZONDAGMORGEN IN DE ROEGTE OP DE VELUWE, DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 594
DJO BOURGEOIS (GEÏLL.), DOOR MAUD ROST.	BLZ. 595
CORSICA (GEÏLL.), DOOR MIEK JANSSEN	BLZ. 596—599
UIT JAREN DIE VOORBIJ GINGEN, DOOR FR. DE WITT HUBERTS	BLZ. 598
DE 15-JARIGE A. VAN STOCKUM, DE JONGSTE DEELNEEMSTER AAN DEN TWEEDAAGSCHEN AFSTANDSRIT VOOR DAMES, OP 16 EN 17 NOV. L.L. (ILL.)	BLZ. 599
MATTEO MARIA BOJARDO, NAAR HET POOLSCHE, DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI (6)	BLZ. 600
JONGE ZILVERMEEUWEN. FOTO VAN C. PLEGING. MET DEN TWEEDEN PRIJS BEKROOND IN DEN FOTOWEDSTRIJD, DOOR „BUI TEN” UITGESCHREVEN (ILL.)	BLZ. 600

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

ONZE NIEUWE JAARGANG

Het zal den lezers van „Buiten” ongetwijfeld genoegen doen te vernemen, dat de jaargang 1929 zal openen met een oorspronkelijk Nederlandsch vervolgverhaal.

DR. JAN WALCH schreef dezen roman en gaf hem den titel: „GALATEA EN HANS BRIL”, een vroolijk-ernstige waarneming en kritiek op cultuur en maatschappij van dezen tijd.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

ONDER HET ZAND BEDOLVEN

15) DOOR HOLMAN DAY

Ik sneed zijn banden door.

Ik zei niets van het excuus vragen waar hij recht op had. Ik wou hem eens voor al aan het verstand brengen, dat hij geen malle fratsen meer mocht uithalen. Hij zei niets, hij staarde slechts met wijd geopende oogen, sloeg één keer zijn handen in elkaar; en ik wist, dat kapitein Vash Peart afstand had gedaan van zijn troon. Van nu af was ik de baas.

Maar ik had geen tijd om naar zijn vreugdebetuigingen te luisteren. Ik nam een der goudstaven in mijn hand en ijld naar mijn kajuit. Ik duwde de staaf den douane-beambten onder den neus. En ook zij wisten, dat ik de baas was, toen ik gezegd had, wat ik te zeggen had. Ik was niet teruggekeerd uit de hel en van den bodem der zee om mijn woorden te kiezen, als ik met zulke typen te doen had.

„Hier is goud, dat vier duizend dollar waard is in goed Amerikaansch geld, gemeene afzetters, die jelui bent. Neem het mee en scheer je weg. Als jelui zoet bent en over een maand netjes hier terug komt, krijgen jelui misschien weer wat. Ik beloof niets — het hangt er heelemaal van af hoe jelui je gedraagt. Maar als jelui te gauw terug komt — als je probeert mij goud af te persen — ga ik naar de hoofdstad en koop jelui fijne regeering om en laat jelui gevangen zetten of doodschieten — want voordat ik hier vandaan ga, heb ik drie

millioen dollar tot mijn beschikking. Nu kunnen jelui kiezen of je stilletjes wat wilt verdienen, of ruzie wilt zoeken. Ik laat het heelemaal aan jelui zelf over”.

Ik sneed hun touwen door, duwde ze uit de kamer en gaf order hun boot te signaleeren. Ik bood ze ook niet mijn verontschuldiging aan. Maar dat was volkomen overbodig.

Ja, ik voelde mij als de baas van het spul.

Maar toen Arie Peart met warm water en zalf en verbandlinnen kwam en mij beval naar mijn kajuit te gaan, ging ik, zoo gedwee als een slaaf, die beeft, als zijn meester met zijn vinger naar hem wijst.

ELFDE HOOFDSTUK

Den volgenden dag daalde ik niet af en keek met kalme onverschilligheid naar het neerdalen van Tick's duikers.

Er was goede reden voor mijn talmen. Ik dorst mijn rubber duikerpak, dat reeds sporen toonde van het dwarrelende zand, niet aan meer zulke proeven blootstellen en ik was den heelen dag met de twee Jonesen druk in de weer om een linnen pak te naaien om over mijn rubber pak aan te trekken. Ook liet ik aan de ijstang stalen veerhaken maken met lange handvatten, zoodat ik een kist kon oppakken zonder bukken en tasten. Bovendien zocht ik naar een lange stalen staaf, waarmee ik kon zoeken naar kisten.

Ook begonnen wij een grootere pomp te bouwen. Ik had meer druk nodig. Terwijl Shank hiermee bezig was, ging ik met de oude installatie aan het werk.

Ik wachtte iederen dag, tot de andere duikers waren neergedaald en met leegde handen naar boven waren gekomen. Dan gleed ik zoo stil mogelijk naar beneden uit den lichter en volbracht mijn taak. Gemiddeld bracht ik drie kisten per dag boven, door het uiterste van mijn krachten te vergen. Ze vertelden mij, dat Tick, telkens als de jol naar het wrak terugging, in de tuigage klom en daar op de loer bleef zitten. Maar de mannen in de boot gingen vlak bij elkaar staan als er een kist werd opgehaald, zoodat hij er niets van kon zien.

Ik begreep, dat hij, zoodra hij een vermoeden van de waarheid zou krijgen, als een gek zou tekeer gaan.

Voor het einde der week was de pomp voltooid en beschikte ik over bijna honderd gallons per minuut.

Ik wil niet profaan zijn, maar ik moet zeggen, dat toen die waterstroom begon te werken het voor mij daar beneden een hel werd — ik kan er geen ander woord voor vinden.

Ik heb al gesproken van den rommel uit de kombuis. Welnu, uit de kuilen, die ik boorde, stegen stukken glas en aardewerk op, die mijn bloote handen en voeten verscheurden. Ik kon ze niet beschermen.

Het zand, dat ik opjoeg, maakte, dat ik in volslagen duisternis werkte. Ik moest bloote handen en voeten hebben om op den tast mijn arbeid te kunnen verrichten.

Na eenigen tijd waren mijn voeten gezwollen tot tweemaal hun natuurlijke grootte. De nagels van mijn vingers en teenen waren weggeslepen door het zand, dat ook mijn huid wegvrat. Het zand drong zelfs door mijn pak heen en mijn knieën en schouders waren rauw. Onder de gewichten, die ik moest torsen, was mijn rug geworden als een geklopte biefstuk. Ik leed zooveel als een mensch kan lijden — maar ik wilde slagen — de goudkoorts had mij te pakken. Iederen dag bracht ik een klein fortuin naar boven — één dag waren het zes kisten — honderd-twintig-duizend dollar! Maar ik was nog even begeerig naar het goud, dat nog op den bodem lag. Ik klemde mijn tanden op elkaar, onderdrukte mijn gekerm en bleef aan het werk.

Al de goede zorgen van Arie konden mijn wonden niet helen — en ik wou niet naar haar smeekbeden luisteren. Zij smeekte mij ermee op te houden. Zij zei maar steeds, dat wij nu genoeg hadden. Maar ik was door het dolle heen als de ergste goudzoeker.

Ik wil verder geen bijzonderheden vertellen van die dagen van verschrikking. Ik wil slechts zeggen, dat ik vol hield. Alras bemerkten wij, dat Tick ongerust en achterdochtig werd. Eens op een nacht probeerden zijn mannen den lichter te overrompelen.

Eens toen ik in den kuil stond, dien ik geboord had en juist mijn haken om een kist had geslagen, voelde ik een schok, die me deed denken, dat de wereld verging. Een van Tick's mannen, die uitgezonden was om mij te bespieden, was in de zandwolk terecht gekomen, die ik opjoeg en was boven op mij gevallen — niet vermoedend, dat ik een kuil van vijftien voet diepte had gegraven.

In den strijd, die nu volgde, was het een wonder, dat wij het er beiden levend afbrachten.

Toen ik dien middag op het dek lag, een vormloos, afschuwelijk ding van gebeukt en gekorven vleesch, twijfelde ik, of ik ooit weer in staat zou zijn te werken.

Arie was bij mij. Zij had zich als mijn verpleegster opgeworpen. Ik smachtte naar haar aanwezigheid, maar had mij gaarne voor haar oogen verborgen. Een man, die bemint en die de liefde van een vrouw wil winnen, denkt altijd aan zijn uiterlijk voorkomen. Het is het instinkt van het mannetje tegenover het wijfje. Ik zag liefde en bewondering en trouw in haar oogen — maar ik sprak geen woord van liefde tot haar. Hoe zou ik dat kunnen doen in mijn huidige toestand?

Wij waren alleen op het bovendek in den zonnenschijn.

Wij zaten beschut tegen den wind en zagen daardoor niet, dat er een boot van Tick's schoener naar ons schip voer. Had ik ze gezien, dan was Tick nooit aan boord gekomen. Maar nu stond hij plotseling voor ons. Mijn eerste opwelling was omhoog te springen en hem op zijn gezicht te timmeren. Hij las dat zeker in mijn oogen, want hij deinsde achteruit. Toen zag hij den toestand, waarin ik verkeerde en werd brutaal.

„Het zal de moeite loonen, als je naar mij wilt luisteren”, begon hij. „Ik ben op de hoogte. Ik ken je systeem. En het schijnt een systeem te zijn, dat je leelijk knauwt. Je moet van tijd tot tijd wat ophalen, anders zou je er niet mee doorgaan. Maar ik geloof, dat je aan 't eind van je krachten bent, Sidney. Je hebt hulp nodig. Er is daar genoeg voor ons allemaal. Ik heb twee goeie duikers. Ik ben hier gekomen om voor te stellen, dat wij onze ruzie als geëindigd beschouwen; dan zal ik mijn mannen sturen om met jouw installatie te werken en kan jij een tijdje rust nemen”.

Zoo'n voorstel van Keedy Tick; na wat hij gedaan had met de twintig duizend dollars en wat hij geprobeerd had ons te doen met de douane-beambten! Ik voelde woorden in mij opwellen, zooals het zand opdarrelde onder de kracht van mijn waterstraal.

„Arie”, vroeg ik, „wil je niet even weggaan? Ik kan niet zeggen, wat ik tegen dien vuilen hond zeggen wil, zolang jij er bij bent. En stuur je vader hier met een knuppel”.

Zij week niet van mijn zijde. Zij kwam dichterbij en keek Tick aan met een blik, die iederen anderen man van schaamte door den grond had doen zinken.

„Je kunt je de weelde niet veroorloven na te kauwen over wat gebeurd en voorbij is”, drong mijn ex-compagnon aan. „Ik ben eruit getrokken, omdat je niets presteerde. Je hadt beloofd moed en vastberadenheid te stellen tegenover ons kapitaal. Daar merkte ik niets van. Maar als je nu kan toonen, dat je wat waard bent, zullen wij daar de spons over halen en beginnen, alsof er niets gebeurd is. Ik heb twee flinke mannen en jij kunt als chef optreden en er je gemak van nemen. Je kunt niet zeggen, dat ik je niet tegemoet kom, Sidney. Ik kom niet slechts zelf in de vennootschap terug, maar ik breng als extra cadeautje twee eerste-klas duikers mee”.

„Kapitein Peart!” schreeuwde ik, „kom gauw hier! Breng uw hamer mee! Vlug!”

„Sla dien duivel overboord!” riep ik uit, toen de kapitein het dek kwam oprennen. Hij zwaaide zijn hamer boven zijn hoofd, want hij dacht zeker, dat wij door zeeroovers overvallen waren. Zijn blik werd niet vriendelijker, toen hij Tick gewaar werd.

De speler maakte een kalmeerend gebaar.

„Luister eerst eens naar wat ik te zeggen heb, vriend Vash”, begon hij en herhaalde wat hij tot mij had gesproken.

„Om den dooien dood niet”, brulde de kapitein. „En hoe je nog den moed hebt om naar de *Zizania* te kijken en zelfs hier aan boord te komen, is mij een raadsel. Maak, dat je weg komt!”

„Je durft me niet weggagen, Peart, nadat ik met een mooi en eerlijk aanbod bij je ben gekomen — bereid om je halverwege tegemoet te komen en het gebeurde te vergeten. Je kunt me niet tot het uiterste drijven. Vergeet niet dat, wat je ook aan goud krijgt, gestolen is! De heele zaak is van begin tot einde zeerooverij. Je mag je dus wel tweemaal bedenken, eer je probeert mij eruit te drukken”.

Die woorden brachten mij aan het denken. Om u de waarheid te zeggen, had ik nooit over onze rechten nagedacht.

„Jelui bent gemeene dieven”, voer Tick uit, „en daar is alles mee gezegd. En je kunt je de luxe niet permitteeren

een anderen dief, die bereid is mee te doen en jelui te helpen, eruit te smijten — niet een zooals ik! Pas op, als je probeert mij er buiten te houden!”

Ik ben nooit een reine engel geweest. Maar ik was streng opgevoed en had een heiligen afkeer van diefstal. Ik wist hierop geen antwoord te geven. Maar kapitein Peart had geen last van een nauw geweten en was ook niet zoo teer van huid.

Hij schopte naar Tick en miste hem. Hij sloeg naar hem en vluchtte in zijn boot.

„Jelui bent niet alleen dieven, maar ook ezels”, riep hij ons toe, toen hij op veiligen afstand was gekomen. „Ik zal jelui nog één kans geven om tot bezinning te komen. Begrijpen jelui niet, wat ik jelui doen kan?”

Kapitein Peart schudde zijn vuist tegen hem op een manier, die geen twijfel overliet aan zijn bedoeling.

„All right”, schreeuwde Tick, „net zooals je wilt, dwazen, die jelui zijt! Ik zal jelui zoo eruit gooien, dat je vergeet, dat je er ooit in geweest zijt”. Hij was zoo woest, dat hij meer zei, dan hij had willen loslaten. „Er zijn mannen in Frisco, die mij meer zullen betalen voor wat ik ze vertellen kan, dan wat jij mij ook zou kunnen toestoppen”.

Hij liet zich naar zijn schoener roeien.

„Dat wil zeggen?” vroeg ik, den kapitein aankijkend.

„Ik, denk dat het beteekent, dat hij het gaat verklappen aan de assuradeurs?”

„Dus feitelijk stelen wij dat goud?”

Kapitein Peart antwoordde niet en wendde den blik af.

„Ik weet niet veel van wetten”, vervolgde ik. „Ik heb er nooit over nagedacht. Ik heb gewerkt. Ik dacht, dat u wist met welk recht wij hier zijn — als wij eenig recht hebben. Ik wil u eerlijk bekennen kapitein, dat ik het vreeselijk zou vinden als, na alles wat ik doorstaan heb, het eind zou zijn, dat een ander met den buit ging strijken — en dat wij dan nog voor dieven zouden worden uitgemaakt”.

„Men moet wat durven wagen in deze wereld, Sidney. In zoo'n geval heb ik maling aan de wet! Het goud was er en niemand probeerde het te krijgen. Dus hadden wij het recht het te probeeren”.

„Was er dan geen wettelijke weg?”

„O, een dronken advokaat in Frisco zei zoo iets van een volmacht, maar dat zou een heeleboel soesa gegeven hebben — en dan waren onze plannen bekend geworden en hadden allerlei lui er aan mee moeten doen. Dus ben ik gewoon als treiler door de douane gegaan, zonder er anderen in te halen”.

„En nu zullen anderen er toch inkomen”, klaagde ik. Ik had op dat moment niet veel moed of vertrouwen. Mijn handen en voeten en schouders deden vreeselijk pijn; was al mijn werken en lijden vergeefs geweest?

„Laat ons terugkeeren, vader”, smeekte Arie.

„Teruggaan”, gilte hij. „De Gouden Poort misloopen met al dat goud? Het naar San Francisco brengen, waar iedere schoelje van een advokaat ons kan plukken, tot er geen cent meer van over is. Dat nooit!”

Een uur later stoomde Tick's schoener langs ons heen, zee kiezend. Eenmaal in de open zee, zette hij koers naar het Noorden.

TWAALFDE HOOFDSTUK

Een week lang daalde ik niet omlaag.

Dag op dag zat ik op dek, verdroeg mijn lichaamsspijnen en worstelde met mijn ziel. De liefde had mijn moed weer kunnen aanwakkeren, maar de liefde wees een anderen kant uit in den vorm van mijn beminde, die mij voortdurend smeekte mijn werk op te geven. Ten slotte vertelde ze mij, dat ze mij lief had. Ze zei het met de rustige openhartigheid van een kameraad; zooals ze daar bij mij zat in haar jongenspakje, klonken haar woorden zoo natuurlijk, zoo rein, dat ik den omvang van haar bekentenis aanvankelijk ternauwernood omvatte.

Als dit geen waar verhaal was, zou ik het hier kunnen afbreken, al zouden de genoegens der wittebroodsweken gekocht zijn met gestolen goud.

Maar ik moet verder vertellen, wat er daarna gebeurd is, en dat is heel wat anders dan de geschiedenis van de wittebroodsweken.

Niettegenstaande haar smeekbede, zelfs haar tranen, besloot ik weer neer te dalen.

(Wordt vervolgd)

Foto C. Steenbergh

VAARTJE TE AALSMEER

AALSMEER

WIE twintig jaar geleden met één van de Volharding- of Carsjensbooten van de Schinkelkade af, langs Nieuwe Meer en Ringvaart in den vroegmorgen naar het water- en bloemrijke land van Aalsmeer stevende, zal thans bespeuren, dat die vredige, ik zou haast schrijven, zalige booten, geheel verdrongen worden door de hedendaagsche middelen van sneller vervoer. ☼ Trein en autobus, Fordjes en Chevroletjes, vrachtwagens en motorvaartuigen, met hoog in de lucht de ronkende vliegmachines, van en naar Schiphol, zijn de dagelijksche levenmakers, die gestadig in actie zijn en het vredige beeld van vroeger doen verdwijnen. Alleen op de akkers, de tuinen, de kweekplaatsen en in de broeikassen ziet men nog den stillen werker in zijn aardsch Paradijs. Dit romantisch-gekleurde beeld wordt met opzet gekozen want zagen wij niet een dezer dagen uit het groen van struiken en versch geplante seringensboompjes plotseling een gestalte opduiken, die middenin de werkelijkheid daar voor ons stond en door zijne verschijning toch weer geheel uit de grauwe realiteit viel, welke de sombere lucht aan het landschap gaf. Een oude kweker, een man met een sneeuw-witten baard, zonder hoed of pet, bruin-gebrand door veel buitenlucht en zon, met in zijne armen beschermend een boeket van prachtig-blanke, pas-gesneden pioenrozen. Dit was het beeld, het rustige en vredige, dat wij zochten in deze door geraasmakende geluiden bedorven atmosfeer. ☼ Aalsmeer van twintig en vijf en twintig jaar geleden was paisibel, in vergelijking met het Heden, nu de zwaarbeladen vrachtwagens dreunen en daveren langs de wegen, nu de motorbooten en -schuitjes de bloemen en planten op steeds snellere wijze vervoeren naar de veiling of stad. ☼ Nu en dan doet het breede en statige zeil van het een of ander tjalkschip met den naam, waaraan Heyermans den titel van één zijner beste tooneelwerken ontleende, breed stevenend langs de Ringvaart, denken aan den tijd, dat er een rustige bedrijvigheid heerschte om en in dit dorp, zoo, dat de taal van den historieschrijver begrijpelijk wordt, die eens schreef: „De Aalsmeerders zijn van een landelijken aard. Men ziet des Zondagsmorgens maar weinigen ter herberge gaan”. ☼ En de kroniekschrijver prijst in zijn oude kronieken meer dan één vernuftigen landman. Hij roemt den zoon eens grijzen boomkweekers, Eveleens geheeten, die een ervaren en schran-

der rekenmeester moet zijn geweest. De kroniekschrijver vermeldt met eere een nog ouderen kweker, Pieter Buys, die iets ongemeens moet zijn geweest onder de landlieden. Tegenwoordig zijn het de Spaargarens, de Alderdens en de Topvoorts, die een welbekenden naam dragen, tot ver over onze grenzen, in dit oord van rozen en violen, geraniums en gloxinia's, anjers en violieren, rhododendrons en irissen, lupinen en riddersporen, chrysanten en seringens, in dit land van wilgen en water, van elzetakken en leuterig riet, als „lustigjes, lustigjes, lustigjes gaat het watertje daar tegen het walletje slaat”. ☼ Hier vond J. Eigenhuis, de bekende novellist, zelf afkomstig uit deze streek, zijn stof voor menig verhaal, echt-hollandsch en degelijk van aard. Ik houd van Aalsmeer. Ik ken geen tweede dorp in Holland, waar het zoo bloem-, en water-, en vischrijk is als Aalsmeer, waar de boomen zoo melodisch en melancholisch ruischen in een klein, maar donker bosschage, waarvan de dichter zong: „O, als dit boschje klappen kon, wat meldde het al vrijage!” ☼ Aalsmeer is een schitterend land. Of de zware, donkere regenluchten er laag over heen hangen, of de Noord-Westen-wind buldert door het Ruim en rukt aan de struiken van heesters of plant, — als plots de zon haar stralen schiet uit een wolkenkolk en alles verguldt en vermooit, altijd is Aalsmeer het beeld van Nederlandsche schoonheid, omgeven door de spiegelende plassen en doorkruist van de rechtgelijnde slootjes, waar de witte waterleliën stil drijven en de gouden hartjes heffen naar het licht. ☼ En zie het dorp daar liggen, bekeken van den weg af, langs de Ringvaart, met links de toren van de Hervormde Kerk en rechts de graanmolen, de Leeuw, zooals onze foto beide vertoont. Dit is Holland in zijne fijne afwisseling van lijn en kleur, van toon en tint. ☼ De Groote Boven een der ingangen staat het jaartal 1653, boven een anderen 1549. In dien tusschentijd werd deze Gereformeerde Kerk vergroot, later van 1791 af van binnen verfraaid, kaart”, rijmregelen als:

O mensch, denk toch aan uw sterven,
Wilt gij het eeuwig heil beërven,
Beschouw deez' graven met ontzach
Vóór uwen laatsten oordeelsdag.

Foto C. Steenbergh

GEZICHT OP AALSMEER

De Graanmolen dateert van 1863 en de tegenwoordige eigenaren ziet men meelbestoven soms door het dorp gaan en zij vertellen U, dat er buitenlanders zijn geweest, die „gek” waren op hun molen en niet alleen vreemdelingen want ook Nederlanders, Hagenaren, kwamen er wel voor over om deze statige schepping met haar kreunende wieken te kijken voor een film. De zware brug, aan het einde van de dorpsstraat wanneer men van het stationnetje komt en rechts-af gaat, dateert reeds van 1622 en het wapen van Aalsmeer, een klimmende roode leeuw op een blauw veld met in zijn voorste pooten een kronkelenden paling, kan men hier nog aanschouwen. Het dorp was vroeger in tien buurten, of wegen verdeeld. Het werd met lantarens verlicht, er waren zes brandspuiten en de bewoners moesten in geval van nachtelijke donderbuien, een brandende lantaren uitsteken. De Aalsmeer, reeds beschreven in een brief van Graaf Floris V (1275), werd het veenland van Aalsmeer genoemd. Over de afleiding van den naam zijn de geschiedschrijvers het niet eens. Sommigen beweren, dat de naam van het dorp een verbastering is van alles-meir (alles water) anderen zijn van meening, dat de naam ontleend werd aan den Haarlemmermeer, waarin destijds heel veel aal (Meer der Aal) moet zijn gevangen. Dat het dorp zich geheel moderniseert en aan den geest van den hedendaagschen tijd tegemoet komt, bewijst de foto van de Doopsgezinde Kerk, die ongeveer op het midden van de dorpsstraat staat, tusschen het station en de brug. Het aspect van de frontgevellijnen geeft een indruk van karakteristieken eenvoud. Reeds in 1912 werd daar ter plaatse door een bekwaam bouwkundige onder de aandacht van den kerkeraad gebracht, dat het zeer gewenscht zou zijn vloer en dak van de kerk aan een grondig onderzoek te onderwerpen, maar de oorlog kwam, de grondstoffen stegen in prijs, met het gevolg, dat het reparatiewerk werd uitgesteld. In 1915, aanbesteed voor / 30.000, stuitte men op groote bezwaren, het aanwezige gebouw was van zeer onsolide constructie, men overwoog of het niet beter zou zijn een nieuwe kerk te bouwen. Aldus werd besloten. Aan den architect, den heer J.T. Staal Jr. te Amsterdam, werd opdracht gegeven plannen te maken en uit te werken en zie, in Augustus 1916 werd tot aanbesteding overgegaan, zoo, dat op Zondag 8 Januari 1928, de Kerk, waaraan een jaar was gewerkt, door de Aalsmeersche gemeente in gebruik werd genomen. De vaarten en vaartjes, links en rechts van den Uiterweg, met de houten draaibruggen van en naar de huizen, geven aan deze streek een eenigszins strak, rechtlijnig, maar nooit eentonig karakter. Water en bloemen maken immers een Hollandsch landschap levendig! Klaar en doorschijnend kan dat water zijn met de weerspiegeling van de boomen in den stroom, alsof

reuzegroote planten uit den bodem oprijzen naar de oppervlakte.

De Aalsmeersche kweker of bloemist is over het algemeen een zwijzaam man. Een veelprater is hij nooit en zijn oogen zien vaak wantrouwend naar den stadsman, in wien hij een wezen ziet, die geen eerbied heeft voor het gewas van en den arbeid op zijn akker, gewas, dat hij met zooveel zorg zaait, plant, mest en voorzichtig omhoog leidt naar het licht van den nieuwen dag. Weisz doch der, Gärtner, wenn das Bäumchen grünt, Dasz Blüt und Frucht die künfft' gen Jahre zieren. Zijn wantrouwen tegenover den stedeling is verklaarbaar. Het is nog niet lang geleden, dat de Amsterdamsche vandalen het akker-gewas vernielden, vertraptten, ja zelfs, roofden. Er wordt dan ook streng de hand gehouden aan artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht, dat bepaalt, „hij, die zonder daartoe gerechtigd te zijn over eens anders grond waarvan de toegang op eene voor hem blijkbare wijze door den rechthebbende is verboden, loopt, rijdt of vee laat lopen, wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste vijftien gulden”. Menig hengelaar, die de verleiding niet kon weerstaan om eens uit zijn schuitje te stappen en langs een akker te loopen, al visschend op de stille plekken tegen houten schoeiing of riet, heeft de ervaring opgedaan, dat de bekeuring volgt en niet eens behoeft te geschieden door een veldwachter in uniform. Het kan gebeuren, dat de argelooze hengelaar op even argelooze wijze wordt toegesproken door een eenvoudig uitziend man, hij meent een kweker, zonder opvallende houding of kleedij, die schijnbaar zeer belangstellend aan den vischjesverschalker vraagt: „Gaaf 't nog al, kan U ze nog-al vangen?” waarna de vrager meteen een notitieboekje uit zijn jaszak haalt en zegt: „Maar weet U wel, dat U hier op het eigendom, op grond van een ander, staat? Geeft U mij maar eens Uw naam en adres op”. Zoo is menig Amsterdamsch hengelaar door

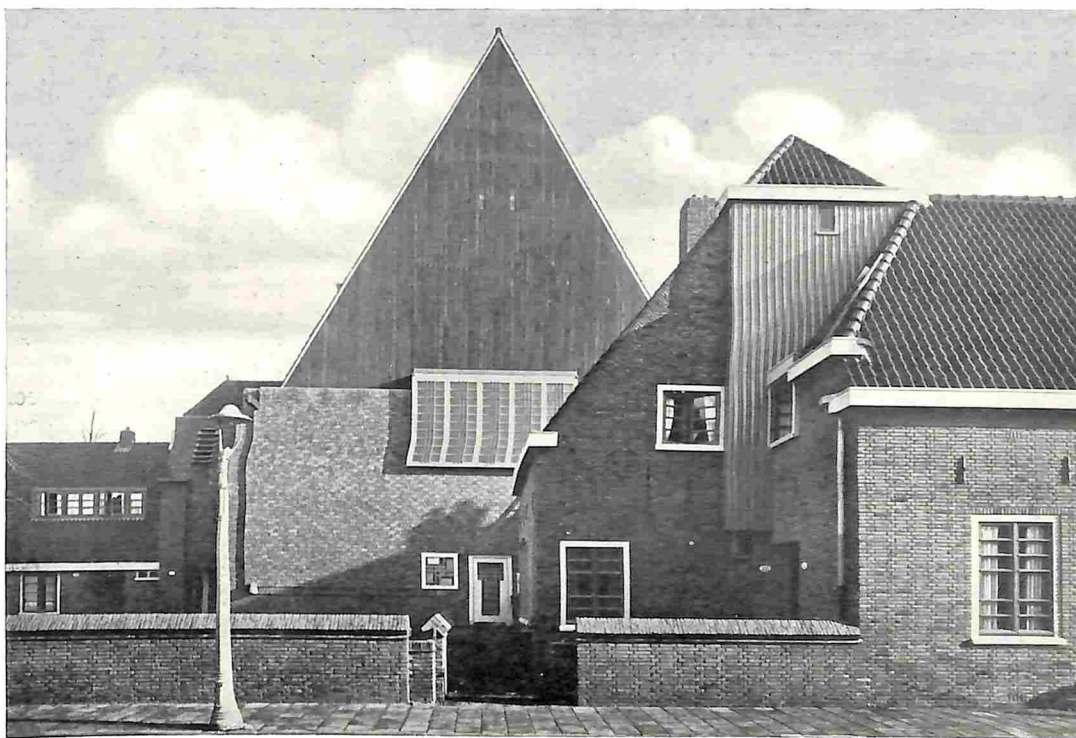

Foto C. Steenbergh

AALSMEER. DE DOOPSGEZINDE KERK

zijne vrijpostigheid zwaarder gestraft dan degenen, die des nachts kwamen stelen, maar niet konden worden betrapt, hetgeen de strenge uitvoering van de politie-verordening ten gevolge had. De Aalsmeersche kweeker is soms een man, die in de broekas op klompen de aarde omspit, maar thuis in zijne woning een boekenschat bezit, waar men verbaasd naar staat te kijken. Het moet u niet verwonderen hier werken aan te treffen van van Deyssel en Kloos, van Ina Boudier-Bakker of Herman de Man, van Querido en Herman Gorter, terwijl deze werken hier niet pronken op de boekenplanken als een snobistische liefhebberij van den niet-lezenden verzamelaar. Want men heeft die werken gelezen en gekeurd. Het moet u niet verwonderen, dat diezelfde kweeker, gebukt naar den grond, bij het opbinden van de bloemstengels, u een oordeel geeft over Nederlandsche, letterkundige werken, waarmede menig recensent zijn voordeel zou kunnen doen, als hij hecht aan gezond doch fijn verstand, helder en scherp oordeel, de verbintenis van aarde- met geestesleven, dat hier bloeit. Het kan gebeuren, wat verder-op, aan de andere zijde van het dorp, een bloemist aan te treffen, die naast zijn dagelijksche levenstaak in en buiten de kassen een ideële wereldhervorming voor oogen houdt en nastreeft, zoo, dat hij volstrekt niet verslagen of ontmoedigd is, als in een aangren-

zende gemeente, waar hij voor zijne ideeën spreken zal, niet één toehoorder aanwezig is. Dat in een land van stof-felijke welvaart, — men bezoeke eens het veiling-gebouw om te kunnen zien welk een vracht van afgesneden, maar levende schoonheid dagelijks naar de steden wordt vervoerd, — het idealisme in den mensch versterkt tevoorschijn kan komen, bewijst menig kweekers-beeld, dat hier vluchtig maar naar waarheid werd geschetst. En zoo ontstond het volgende sonnet op *Aalsmeer*, dat wij als impressie gaarne hier vermelden:

Los dreven rozen op het donkere water
Van de met sappig kroos bestrooide sloot
En rappe eendjes zwommen in gesnater,
Snel, schichtig, weg langs onze ranke boot.

De zilveren wilgen stonden in gepraat er
Boven de rhododendrons, paars en rood,
Wijl op den kabbelenden stroom, wat later,
Bloemschuit na bloemschuit naar de stad heenvlood.

Maar toen de Westenwind in wilde zwingen
Het ruim doortuimelde met groote kracht
En stengels bogen neer als slaafsche dingen,
Stond er een tuinder bij papaverpracht,
Gelijk een trotsche veldheer fier te zingen,
Wel breken, maar nooit buigen voor de Macht.

FRANS HULLEMAN

Ontvangen boeken

Van de schoonheid van 17 verschillende landen wordt verteld in een boekje, getiteld „Europe calling”, uitgegeven door het Internationale Congres van officiele instellingen ter bevordering van het toerisme in Europa. Zeventien verschillende landen hebben de handen ineengeslagen om het oude Europa te ontdekken aan het jonge Amerika, dat meestal Europa „doet” en . . . meent te kennen. Inlichtingen en gegevens, welke het reizen vergemakkelijken, worden eveneens vermeld.

Zondagmorgen in de vroegte op de Veluwe

HEEL vroeg al, en stil — er voor zorgende niemand in het pension wakker te maken — ben ik opgestaan en heb ik mijn fiets uit de schuur gehaald, om de Veluwe bij haar ontwaken te gaan zien. Ik ben onderweg geen sterveling tegengekomen en toch heb ik een heel eind gereden — ver weg — tot ergens diep in de bosschen achter het Ronde Huis. Hier ben ik gaan zitten tegen een laag heuveltje aan, de grond is als een veerend kussen door de dikke laag dennenaalden, mijn fiets staat uit het gezicht ergens in het bosch achter mij, want die stoort de natuur. Tegenover me kijk ik juist in een lang, smal, kaarsrecht zandpad tusschen twee bosschen in, hoe verder het gaat, hoe smaller het schijnt te worden. Eindelijk, heel in de verte, raken de dennetjes van beide boschkanten elkaar aan — het weggetje eindigt in een punt. Aan de rand staat hier en daar wat hei, maar ze bloeit nog niet. Daartusschen — in de hoogte — een eigenaardige, paars getinte lucht, dat belooft weer een stralende dag! In de voornacht heeft het hard gewaaid, een echte onweerswind, nu is het weer bladstil. — Daar zie ik, dat het heuveltje links naast mij één groote mierenhoop is, de nijvere diertjes zijn alle druk in de weer, ze storen

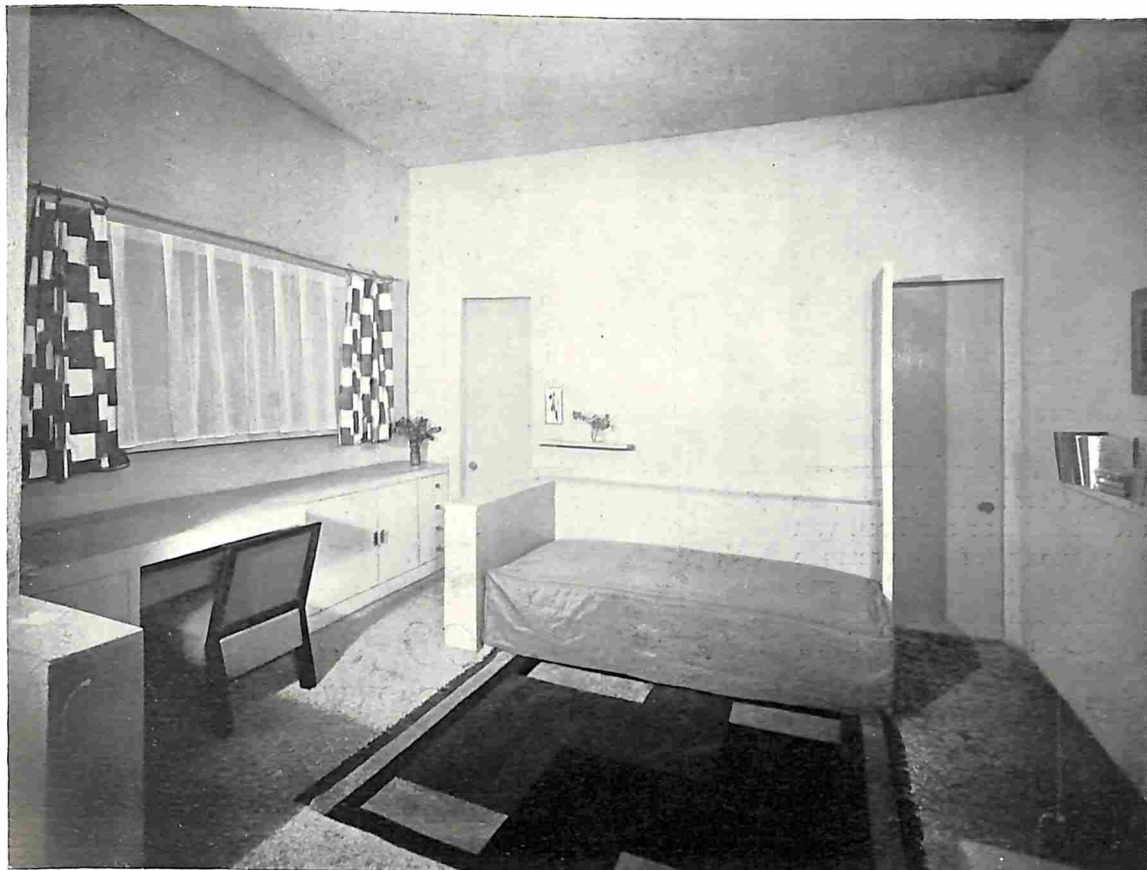
er zich niet aan, dat het Zondag is! Twee zijn er juist bezig met een flinke dennenrups in de wacht te slepen — ze is een heele vracht voor hen, telkens, bij ieder nieuw glooiinkje rolt de buit weer een eindje terug, maar ze houden toch dapper vol. — Niet ver van mij wordt het boschpadeven onderbroken door een venetje, waar nog wat morgennevel boven hangt: een vlokkig beetje watten — heel, heel

fijn uitgeplozen. Ik kan het water van hieruit niet zien, maar wel aan de rand ervan groote, lila-achtig roze pluimen en hier en daar kleine blauwe stipjes ertusschen — dat moeten gentianen zijn. Wat is het hier rustig, het is stil, doodstil . . . Straks gaan de insecten gonzen met die heerlijke, diepe muzikale toon, die hoe langer hoe sterker wordt, tot de zon op haar hoogst staat, daarna neemt het geluid weer langzamerhand af. — Hoe mooi valt het licht schuin door het dennengroen op de slanke, roodbruine stammen, ze schijnen erdoor in brand te staan. Daartusschen af en toe het teere groen van een berkje — ragfijn tegen de strakke lucht afgeteekend — de zilverwitte schors kaatst het morgenlicht al fel terug . . . Hoor! . . . daar schreeuwt in de verte een pauw van het Ronde Huis, hij wekt de bewoners, of zouden ze al op zijn? — Sommige mensen vinden het onbegrijpelijk, dat ik hier ieder jaar weer terugkom, ze vragen, wat ik hier toch zoek, een nichtje noemt het zelfs „idiot”! — Het kan me niet schelen, ik ken de Veluwe verlang ik . . . Zij kennen haar niet en zullen haar ook nooit nodig hebben. — Zij begeeren de grootsche natuur om van hun werk uit te rusten, zij willen emotie en vinden die in de Ardennen en in de bergen van Zwitserland. — Ik vind hier wat ik zoek: nieuwe werkkraft . . . Daar valt wat tusschen de boomen op den grond. O, — ik zie het al, het is een eekhorentje, dat zijn ontbijt van dennezaadjes gebruikt en

Foto C. Pleging

BIJ DE IELIES. BEKROOND MET DEN TWEEDEN PRIJS IN DEN FOTOWEDSTRIJD DOOR „BUITEN” UITGESCHREVEN

INTERIEUR VAN DJO BOURGEOIS. GORDIJNEN EN TAPIJT NAAR ONTWERPEN VAN ELISE DJO BOURGEOIS

de schilletjes naar beneden werpt. Kijk, daar glijdt hij naar beneden langs de kaarsrechte stam en gaat zoowaar vlak voor mijn voeten zijn morgentoilet zitten maken. Hij ziet me niet, zeker omdat ik zoo doodstil zit. Ik kan hem nu op mijn gemak bekijken, wat heeft hij toch een prachtige roodbruine pluimstaart! Onwillekeurig maak ik een kleine beweging en — roetsj! — daar zit hij alweer hoog en droog in een den, verscholen achter de stam — kijk! — daar gluren de kleineschitterende kraaloogjes mij verbaasd om een hoekje aan . . . ☼ Daar luidt in de verte de kerkklok van Nunspeet: vandaag gaat men niet aan het werk. Straks luidt ze weer en dan zullen de kerkgangers zich gaan laven aan Gods Woord. Ik heb dat al gedaan — ik doe het — hier . . . ☼ Nu is het tijd — ik ga naar huis — noode verlaat ik mijn plekje, waar de natuur op haar best is — langzaam en zacht ga ik heen, om haar niet te verstoren . . . In het pension vind ik de gasten al aan het ontbijt en hoor ik juist een corpulente dame beweren, dat ze nooit van haar leven meer buiten gaat logeeren: ze heeft 's nachts zoo'n last van het „ruisse van de boome“!! . . .

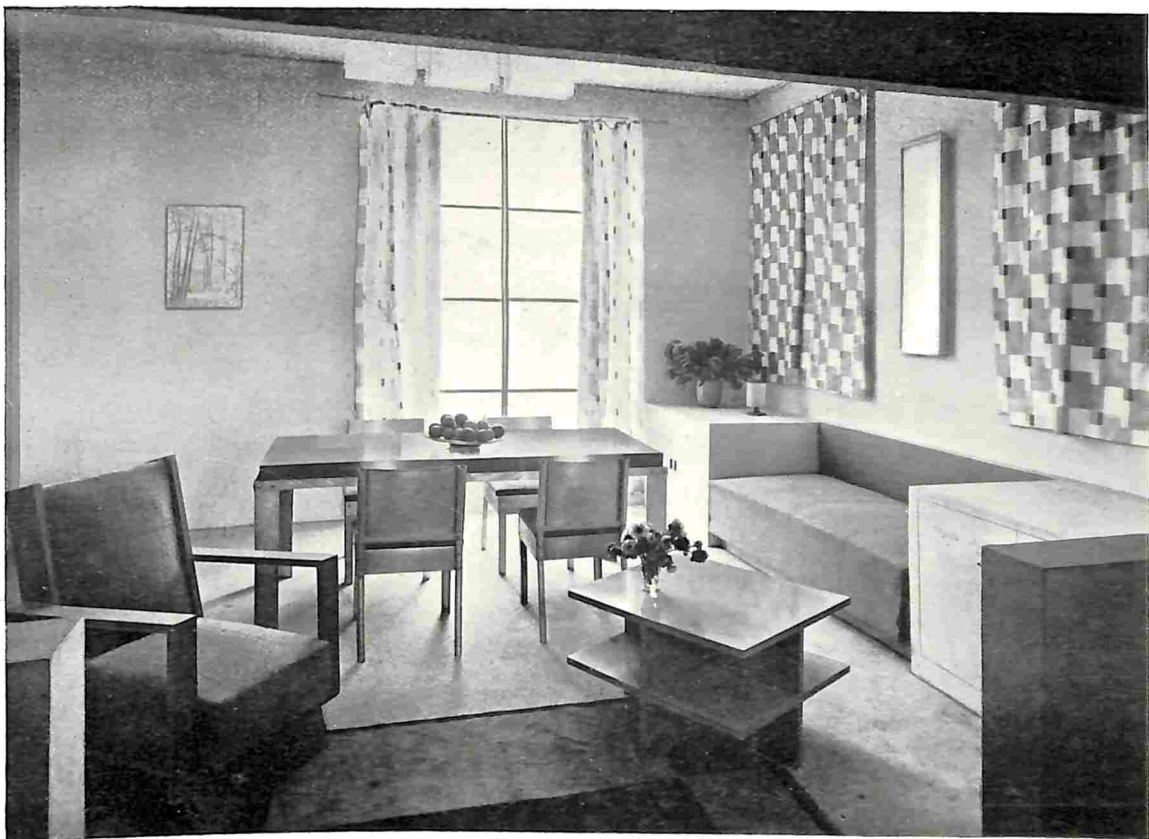
A. W. FRANCKEN

Djo Bourgeois

TELKENS weer wanneer men in de groote Parijsche magazijnen rondkijkt, boodschappen doet, of belust is op de laatste modenieuwtjes, hoort men in de buurt een keurend Fransch vrouwtje, bezig een hoedje uit te zoeken, een shawl, een bloem of een andere kleinigheid, zeggen: „Ah, pas ça, c'est déjà commun“. Dikwijls is het aldus gelaakte voorwerp iets aardigs, kleurigs, iets met een klein beetje eigen karakter. Doch het is afgekeurd, misprijzend wordt het terzijde geschoven en komt niet meer in aanmerking. ☼ Waar de vrouwen voor hun kleeren zoo streng en scrupuleus te werk gaan, meent men dit in nog sterker mate in

hun woning te zullen waarnemen. Maar nadat men talrijke Fransche huisinrichtingen gezien heeft, is men tot andere gedachten gekomen. Waar het hun huis betreft, zijn de Franschen conservatiever dan welk ander volk ook. Van stijl kan hier geen sprake meer zijn. Na den empirestijl is niets nieuws; dan komt verbrokkeling, rommel, bazarboel van de ergst denkbare soort. ☼ Op de verschillende groote kunstnijverheidstentoonstellingen, die eenmaal per jaar in het Grand Palais worden gehouden, en daar grootsche afmetingen aannamen, vindt men tusschen overdaad en bizarrerie ook wel enkele eenvoudige, mooie meubels; doch een werkelijk smaakvol geheel wordt zelden getoond. Het is er niet. Er zijn weinig moderne architecten, er is bijna geen modern intérieur. Te meer valt dan op de enkeling, die zich op dit gebied onderscheidt. Djo Bourgeois is één van hen, die toch elk jaar weer even de aandacht vragen voor zijn sobere, wel-

overwogen, rustige interieurs. Architecte décorateur is hij. Ik zag alleen zijn interieurs. De weinige huizen, die hij bouwde, staan aan de Côte d'Azur. Dit verwondert niet. Het brengt ons al dadelijk nader tot zijn kamers, die in een Parijsch huis misschien wat kil aandoen; die wel zon verdragen en zon vragen. ☼ In het kleine Parijsche appartement, waar we hem bezochten, had hij met veel nadeelen van het groote stadshuis te kampen gehad: heel kleine kamertjes, weinig licht. Toch, hij heeft in die paar vertrekjes practisch en overzichtelijk iets van zijn ideaal van sobere voornaamheid verwezenlijkt. ☼ De onvermijdelijk leelijke deuren met triplex bedekt, gekleurd in matgelen toon tegen de naakte grijswitte muren der kamers zijn reeds dadelijk een bron van rust. De vloer is bedekt door een mooi tapijt, dat evenals de vroolijke gordijnen een ontwerp is van zijn vrouw: Elise Bourgeois. De gordijnen zijn de eenige kleurigheid in deze kamers. Op een

DJO BOURGEOIS. EETKAMER. GORDIJNEN ONTWERPEN DOOR ELISE DJO BOURGEOIS

divan solide kussens van geel en grijs linnen. Onder het raam een paar kastjes, zóó aangebracht, dat er ruimte blijft voor een schrijfbled. Met deze kastjes is velerlei te bereiken, bijv. als ombouw van een divan; tevens vervangen zij door hun bergruimte groote meubels. Somtijds zijn de weinige meubels, die zijn aangebracht, gelakt; veelal echter is de oppervlakte van het hout ruw gemaakt en daarna geschilderd in grijs witten toon, hetgeen geheel den indruk maakt, dat de meubels van cement zijn. Ook hun massieve vorm wekt die gedachte. Merkwaardig doen dan daartegen de stoelen en tafels van stalen buizen, die aanvankelijk weinig aantrekkelijk, zich toch spoedig een plaats zullen veroveren in de moderne woning. Als zitting van eenige stoelen viel mij een rubber bekleeding op. Misschien is dit practisch, van schoonheid kan hier geen sprake zijn. De muren laat Djo Bourgeois liefst naakt, waar zijn opdrachtgevers er echter op aandrongen, daar moest hij wel concessies doen. Geestig is zijn bar, die slechts een klein hoekje ruimte vordert en daar een bron van gezelligheid kan worden. Op een vraag of hij vreemde invloeden had ondergaan, om te komen tot zijn moderne opvatting van het interieur en haar eischen, antwoordde Djo Bourgeois ontkennend. Wij dachten aan Loos, Taut, invloeden van het Bauhaus en enkele Hollanders misschien. Dit bleek niet het geval. Wel noemde hij namen als Le Corbusier en Perret, van wie hij wel leerde en waarmede hij verwantschap voelt. Voor Mallet Stévens, (de moderne architect, die er hier in komt) voelt hij weinig, hij vindt hem romantisch in den verkeerden zin. Toch doet Stévens hier baanbrekend werk. Zijn straat in Passy geeft blijk van nieuw inzicht, nieuwe mogelijkheid. (Eenige winkels op de Boulevards zijn minder geslaagd.) Aan een modernisering van den algemeenen bouw, binnen afzienbaren tijd gelooft Bourgeois niet. Pessimistisch schudt hij het hoofd. Degeen, die iets over publieke werken te vertellen hebben, willen er niet aan; het volk zelf, gehecht aan veel rompslomp en quasi schoonheid, zal er zich wel durend tegen verzetten. Traditie heerscht, ook waar nieuwe waarden stellig en nadrukkelijk aandacht vragen. Zoo blijft wonen in Parijs een probleem, voor wie andere eischen stelt dan de hier algemeen geldende. Eenvoud en schoonheid van lijn en kleur worden systematisch, hardnekkig geweerd. Terwijl in Holland en bouw- en interieur-kunst juist hooge vlucht hebben genomen door het accent, dat op de beide factoren eenvoud en schoonheid van lijn en kleur wordt gelegd. Misschien vindt Bourgeois bij enkele Hollandsche lezers belangstelling.

CORSICA. DE SINT-JANSKERK TE BASTIA

CORSICA. ERBALINGA

CORSICA

CORSICA wordt algemeen l'Ile de beauté genoemd, en geen naam kan toepasselijker zijn, dan deze! Het is een en al kleur en gloed, en de grootsche met pijnwouden begroeide bergen, hier en daar nog met sneeuw bedekt, of ook wel de turkooi-blauwe, levendige havens vormen overal een schitterenden achtergrond. Ook, omdat er zooveel heel oude plaatsjes zijn, zooals o.a. Bonifacio, dat in 800 gebouwd werd, is het er vol schilderachtige plekjes. De rotsen, b.v. de Rochers des Calanches de Piana hebben de meest fantastische vormen; soms schijnen het vreemd getorende roovertasteelen, dan weer sombere holen om voorwereldlijke dieren te herbergen. Het N.O. deel van het eiland is het meest gevarieerd. Er zijn uitgestrekte vlakten en bergen en toch is dit het minst bezochte gedeelte. Het meest wordt het Z.O. deel en het midden van het eiland doorreisd. Van Marseille vaart men ongeveer in 13 uur naar Ajaccio, de plaats van Napoleon's geboorte. Het naderen van Corsica in de vroege morgenschemering, treft dadelijk al als een openbaring . . . De rotsen en bergen in de verte schijnen nog ijl en doorzichtig, de eerste morgenzon

scheert er vluchtig en als met liefkoozende handen overheen . . . Teer en onwerkelijk, een fata-morgana . . . Maar zodra de zon meer aan gloed wint, komen de kantige lijnen der bergen sterk en krachtig uit, de somberte der rijen Eucalyptus-boomen en de als vederbossen uitgespreide palmen, worden voelbaar en zichtbaar . . . Langzaam glijdt de alles overwazende nevel van de kusten weg, en men ziet reeds dadelijk de vreemde tegenstelling, die men hier overal op het eiland aantreft. Half Oostersch, door de palmen, de Eucalyptus-boomen, de geel en rood bloeiende, stekelige Cactussen, de stijlvolle cypressen — want veel meer Oostersch dan Zuidelijk doen deze boomen hier aan — dit alles tegen de hoge rotsen en bergen, met hun noordelijken, weelderigen groei van pijnboomen . . . Vandaar wellicht ook de betoovering, die onontkoombaar van dit eiland uitgaat . . . Het is van een groote bloeiende eenzaamheid, het maakt het hart stil en rijk en rustig. In Ajaccio, dat blinkend en glinsterend in de felle Augustus-zon, met lange, bochtige, bijna witte wegen langs de diep blauwe haven zich uitstrekt, bezochten we ook het geboortehuis van Napoleon. Van buiten aanzienlijke ruimte. De oorspronkelijke meubileering, hier en daar oud en vergaan, is nog in het huis aanwezig. Groote mooi bewerkte schoors eenmantels, kristallen kaarsenluchters, en zelfs de draagstoel, waarin Napoleons moeder, Mme.

CORSICA. OUDE STRAAT TE BASTIA

MAUD ROST

CORSICA. DE OUDE HAVEN TE BASTIA

Letizia Bonaparte uit de mis werd gedragen op den dag zijner geboorte, zijn er nog te aanschouwen. Doodenmaskers van Napoleon, bustes o.a. een door Casanova, teekeningen van zijn kop, allerlei wat op zijn leven betrekking heeft, is hier piëteitvol bijeengebracht. Ook werd ons het luik aangewezen, waardoor Napoleon moest vluchten, toen er een opstand op Corsica was, en het zeer eenvoudige bed in de kleine, smalle slaapkamer, waar dit groote, maar onbarmhartige genie altijd rustte. Op de oude boomen in den tuin moet uit een der vensters van dit huis de doordringende, vèr-ziende blik van dien rusteloozen, grooten geest al hebben gerust... Overal in Ajaccio ziet men de doodentuinen voor één familie, b.v. die van de familie Casanova. Groote zwarte hekken sluiten zoo'n tuin af, een soort van doodentempeltje staat in het midden, cypressen wijzen zwart en strak omhoog... Deze doodentuinen zijn iets heel typeerends voor Corsica. Het volk is zeer somber van aard, en overal treft dit nadruk leggen op den dood. Het verleent de laatste rustplaats zijner dooden een zekere droeve, plechtige weelde. Overal deed het dat langs de wegen, en langs de bergen, voortdurend herinnert het zichzelf er aan, „gedenk te sterven...” De zoogenaamde „Lamenti” (liederen voor de dooden of klaagliederen) worden daar nog veel gevonden. Het Corsicaansch lijkt veel op het Italiaansch, het is minder soepel, het volk is ook sterker en rauwer van aard dan de Italianen. Een lied van een moeder voor haar dochttertje, dat gestorven is, luidt o.a.: (Grisciò, ô ma fille, va près de ton père; dis-lui de prier Dieu, au Paradis, afin qu'il te donne une destinée plus Heureuse qu'à moi-même!)

„O Grisciò, la me' figliola,
Veni qui duo'è babbani,
Dilli tuch'in Paradisu
Paz te Diu voglia prigani
Chi tu abbi migliò sorti
Chi nun ha la to' mammani”.

In Ajaccio bespraken wij een tocht met een auto-car van de P. L. M. om over Propriano en Sartène naar Zonza te gaan. Daar zouden wij overnachten, en van Zonza over Ghisonaccia en Ghisoni tot Vizzavona, dat zoo ongeveer in het midden van het eiland ligt, den tocht uitstrekken. Den volgenden morgen om 7 uur vertrokken we, en we reden in volle vaart (wat op Corsica meer beteekent dan bij ons, het is zoo ongeveer, alsof de duivel je heel dicht op de hielen zit!) naar Propriano. Dit buitengewoon schilderachtige dorpje ligt gedeeltelijk héél hoog op de rotsen, gedeeltelijk aan een schitterend blauwen inham van de zee, en het laat een indruk na van iets heel blanks en zuivers. Het schijnt wel een groote, sneeuw witte vogel op de rotsen gevlogen, die daar rust met uitgespreide vleugelen

in de zon... Overal ook hier, scherp afstekend tegen het wit, de donkere cypressen op het glooiende kerkhofje. In Sartène rustten wij eenigen tijd, het was er koel onder de boomen van de dorpsstraat en in het typisch lage herbergje, waar alles zeer duister was gehouden om de brandende zon buiten te sluiten. Het volk is hartelijk op Corsica, eerlijk en gastvrij, en heeft nog het onbedorvene, omdat het nog niet zooveel met de vreemdelingen in aanraking is gekomen. Het hoort nog bij zijn prachtig land, dat stoer en sterk en grootsch is, het is nog niet innerlijk geheel van de natuur afgeweken. Van Sartène af gaat de weg al hoog en hooger, hij krinkelt zich om de rotsen, de dalen en ravijnen liggen heel diep beneden ons, het landschap wordt meer en meer dat van het hooggebergte. Ruischende beken, die door de heerlijk geurende pijnwouden stroomen, watervallen, die neerstorten van de begroeide rotsen... Kastanjeboomen en allerlei ook bij ons bekend struikgewas, groeien tegen de hellingen op. Tegen de schemering arriveerden we in Zonza. De bergen en rotsen sluiten in een ruimen kring om Zonza heen, de sfeer is er geheel anders dan in de andere Corsicaansche dorpen, meer Indisch doet het aan, een plaatsje in de Preanger zou het kunnen wezen. De nevels, die uit sommige kegelvormige bergen opstijgen, schijnen uit heete bronnen afkomstig of van vuurspuwende bergen. Enkele sterren glinsterden reeds door het strak gespannen blauw der lucht. Voor wij in de herberg afstapten, reden wij eerst nog naar de Monte Bavella, die ongeveer 1300 M. hoog zich verheft tusschen de Pointe del Pargolo en de Calanca Murata; woest en somber, is de Bavella aangrijpend prachtig! De immense rotsen van Pargolo, de roode van de Gio Agostino, de nog hooger en boven uit de Cornes de l'Asinao... Rechts van de Col de Bavella zijn de Calanca Murata en de Tafonata di Paliniri, zaagvormige rotsen, die een gedeelte vormen van de beroemde Aiguilles de Bavella. Den volgenden morgen om 7 uur reden wij van Zonza weg, al hooger en hooger over den betrekkelijk smallen weg, die zich om de rotsen krinkelt met scherpe bochten... Beneden ons de afgronden en de schilderachtige dalen in ijle morgennevelen gehuld. Eerst toen wij eenigen tijd op weg waren, weigerde de auto juist bij een gevaarlijke bocht. Het duurde wel ongeveer een half uur, voor wij op weg konden gaan. Vervolgens, nadat wij een uur ongeveer hadden gereden, brak de voorruit. Verschillende waarschuwingen kregen wij dus eigenlijk, dat

de tocht niet zoo rustig zou verlopen, als we wel gehoopt hadden. Ongeveer 16 K.M. van Ghisoni verwijderd, hoorden wij dan ook het onheilspellende „arrêt”, en maakten wij kennis met de beruchte Corsicaansche bandieten, Battesti en Perfettini. Nadat zij ons beroofd hadden, hielden zij mij

CORSICA. OUD STRAATJE IN BASTIA

CORSICA. OUDE STRAAT IN BASTIA

alleen ongeveer drie kwartier in het maquis gevangen. Het was een wanhopige strijd, dien ik daar heb moeten strijden, die evenwel hieruit bestond, dat ik de rechte snaar bij hen moest zien te treffen. Nooit zal ik die oogenblikken van wanhoop vergeten! Toen ik eindelijk ongedeerd weer op den afgrondweg stond, en wist nog 3½ uur te moeten loopen op mijn dun gezoolde schoenen, doodmoe en afgemat, aldoor gevaar loopend door de bergwerkers te worden aangevallen in die groote, wilde eenzaamheid, verwachtte ik nog aldoor in den rug te worden neergeschoten. Want ik wist toch nauwkeurig hun signalement, dat ik aan de gendarmerie kon verstrekken, en waardoor zij dan ook later spoedig gevat zijn, tenminste Battesti. Maar ze wilden mij blijkbaar niet doden, en aangezien voor ieder mensch het uur bepaald moet zijn, waarop hij van deze wereld heengaat, was het mijne blijkbaar nog niet aangebroken. Ik herinner me, dat de weg, waarop ik later naar Ghisoni op een heel ongemakkelijke houten schavotkar reed, schilderachtig mooi was, maar gloeiend en gloeiend heet! Van Ghisoni

zelf met zijn charmante bevolking, waaraan ik dierbare herinneringen heb, zag ik uit den aard der zaak weinig, omdat ik voortdurend in het gebouwtje der gendarmerie heb vertoefd. Later ben ik toen onder gewapend geleide naar Vizzavona gebracht. Vizzavona, zeer hoog gelegen, is heel koel, midden in de weelderigste bosschen, overal zijn beken met wonderlijk, fantastisch gevormde gesteenten en veel watervallen storten van de begroeide rotsen. Na eenige dagen hier te hebben doorgebracht, vertrokken we naar Corte, dat typisch Corsicaansch is, met het hooggelegen kerkje, waarheen men door breede, vervallen trapstraten omhoog stijgt, met de blanke wegen, en de Oostersch aandoende tuinen met hun overvloed van witte rozen . . . Van Corte zetten wij onzen tocht met den trein voort naar Bastia, een havenplaats met een haven, die de kleur draagt der diep blauwe Middellandsche Zee, en met haar ranke, fijne schepen, om van hieruit naar Marseille terug te gaan. Aangezien ik in Bastia zeer ziek lag door hevige koorts, zag ik ook van deze havenplaats weinig, maar wat ik ervan te zien kreeg was schitterend blank en blauw . . .

☞ Iedereen zou ik een bezoek aan dit wonder-eiland willen aanraden. Misschien zal ik nooit meer zoo iets overweldigend schoons en grootsch in mijn leven te zien krijgen . . . Alleen al het heel oude plaatsje Bonifacio, hoog gelegen op de gele rotsen, trotsch en eenzaam . . . En dan de tocht vandaar uit door het wild spattende water naar de machtige, turkoois-kleurige toevergrot van Bonifacio, met haar gekleurde gesteenten op den bodem, het overweldigend sirenen-gezing van het water, en de grandioze lichtval . . . ☞ Wanneer de bende van Perfettini is uitgeroeid, zal het er allicht veiliger worden . . ., want men mist oneindig veel aan ontzagwekkende, zeldzame schoonheid, wanneer men Corsica nimmer zou kunnen bezoeken . . . ☞ Nu is 't er zeker nog niet veilig, zeker niet voor alleen-reizende vrouwen. Al vinden overvallen, zooals die, welke ons overkwam, niet iedereen dag plaats en al zullen er genoeg menschen zijn, die nimmer een roover ontmoetten, zoo goed, als niet ieders huis door brand wordt vernield of ieders tafelzilver wordt gestolen. De vrouwen op de dorpen kunnen 't getuigen: omstreeks een half jaar voor onze reis, waren een Engelschman en zijn dochter uitgeplunderd en vermoord. De veiligheid op Corsica is nog tamelijk problematisch.

MIEK JANSSEN

CORSICA. ZONZA

Uit jaren die voorbijgingen

II

EEN AVONTURIERSTER

IN het begin van 1851 verscheen te Leipzig een werk, getiteld „Persönliche Abenteuer während des letzten Unabhängigkeitskrieges in Ungarn, nebst einem Bericht über ihre auf Kossuth's Anordnung ausgeführten Missionen”; het was de Duitse vertaling van een bij Bentley in Engeland uitgegeven boek. ☞ De firma Herbig te Leipzig had eenigen tijd te voren een ander werk het licht doen zien, „Die ungarische Flüchtlinge in der Türkei”, geschreven door „Die ungarische Flüchtlinge in der Türkei”, geschreven door een zekeren Imresi, waarin gesproken wordt over een baa- nese von Beck, als agente van de Hongaarsche regeering en schrijfster van zeer belangwekkende gedenkschriften, die onder den titel „Memoiren einer Dame des letzten Unabhängigkeitskrieges in Ungarn”, in 1850 verschenen waren. ☞ De boeken werden gretig gelezen en daar het werk van

Imresi alle kenmerken droeg van waar te zijn, twijfelde niemand eraan of de „Persönliche Abenteuer”, dat ook aan de barones werd toegeschreven, zoowel als de „Memoiren einer Dame”, waren opgeteekend door iemand, die de romantische gebeurtenissen van den onafhankelijksoorlog persoonlijk had medegemaakt. ☞ Juist dit „selbsterlebte” gaf aan beide werken een groote bekoring en talrijke exemplaren werden er dan ook van verkocht. In „Persönliche Abenteuer” stelde de schrijfster zich voor niet alleen als geheime agente van Kossuth, doch tevens als zijn vertrouwde vriendin, die in deze dubbele hoedanigheid de moeilijkste opdrachten had uitgevoerd, voor geen gevaar was teruggedeeind en met onbezweken trouw en voor een vrouw ongewonen moed aan haar vaderland groote diensten bewezen had. ☞ Omtrent haar verleden vertelde zij, dat zij de weduwe van een Hongaarsch edelman was, die, de zaak van de vrijheid toegedaan, daarvoor den 18en October 1848 zijn leven gelaten had op de barrikaden te Weenen. ☞ Wilhelmina von Beck vertoefde, tijdens het verschijnen van genoemde werken, te Londen. Haar mooi gezicht, waarin een paar

vurige oogen fonkelden, hare wel wat vrije, maar toch innemende manieren, gevoegd bij een levendige welbe praaktheid, maakten, dat zij in de beste kringen ontvangen werd, waar men de elegante vrouw, die zich goed wist te kleeden, en niet alleen een vriendin van Kossuth was, maar tevens een bekende schrijfster en vooral een Hongaarsche heldin, gaarne zag. ☞ Van Londen vertrok zij naar andere Engelsche steden, doch van haar verblijf aldaar werd niet veel vernomen. In Augustus 1851 verscheen zij te Birmingham en nam haar intrek in het Clarendon Hotel, als steeds vergezeld van een jongen, handigen Hongaar, Constant Derra, die voor haar secretaris doorging. ☞ Het duurde niet lang of zij had ook hier toegang tot de eerste families gekregen, die haar, evenals te Londen, met groote voorkomendheid onvingen. ☞ Bij de bewondering voor hare moedige daden, voegde zich thans ook medelijden, daar zij verklaarde ziek te zijn, terwijl zij in het geheim bekende, zich in financieele moeilijkheden te bevinden. De lijdende, interessante vrouw mocht men niet zonder steun in hare benarde omstandigheden laten en op een intekenlijst, welke de secretaris, na haar vertrek, steeds achterliet, werd dan ook

CORSICA. MORSIGNA

druk geteekend op haar jongste pennevrucht. Deze zou weldra het licht zien, 24 shilling kosten en een nieuw werk zijn over Hongarije. ¶ Na korten tijd was er reeds voor een bedrag van 100 Pond Sterling op de lijst geteekend. ¶ Onverwachts gingen er echter over haar verleden geruchten rond, die twijfel uitspraken over haar geschiedenis en verdiening inhielden tegen haar identiteit. Eerst slechts aarzelend geuit, namen de praatjes een vasteren vorm aan en bleek het, dat een bekend inwoner van Birmingham, George Dawson, tegen vrienden zijne bevreemding had uitgesproken over het feit, dat iemand van adellijke geboorte en met een letterkundige ontwikkeling als waarvan hare boeken getuigden, niet eens de Fransche taal machtig was, die toch in beschaafde Hongaarsche kringen veel gesproken werd. Dit kwam hem zóó opmerkelijk voor, dat hij besloot op onderzoek uit te gaan. ¶ Hij kwam weldra tot de ontdekking, dat zich te Birmingham toevallig eenige Hongaarsche vluchtelingen bevonden en tot deze richtte hij thans zijne schreden, om de verlangde inlichtingen omtrent mevrouw von Beck te ontvangen. ¶ Bedoelde Hongaren verklaarden eenstemmig, dat, voorzover hun bekend was, er geen adellijk geslacht von Beck in hun vaderland bestond. Enkelen van hen, die hare werken gelezen hadden en den onafhankelijkheidsoorlog uit eigen aanschouwing kenden, beweerden bovendien, dat de voorvallen door haar in hare boeken beschreven, zich niet of geheel anders hadden toegedragen. ¶ Zoodra deze verklaringen bekend werden, verwekten zij groot opzien onder de Birminghamsche families, die Wilhelmina von Beck hadden ontvangen en nog meer, toen men in de laatste dagen van Augustus vernam, dat de politie zich met het geval bemoeide en haar en haren secretaris had opgepakt, beschuldigd onder valschen naam geld te hebben afgeperst. ¶ De barones zat dus, terecht of ten onrechte, opgesloten en wachtte af tot zij voor het gerecht zou moeten verschijnen. Hare geschiedenis nam echter onverwachts een tragisch einde, want toen haar het eerste verhoor zou worden afgenomen en een gerechtsdienaar uitgezonden werd om haar voor het gerechtshof te geleiden, keerde deze na korten tijd terug met de ontstellende mededeeling, dat mevrouw von Beck ziek uit haar cel was gekomen, in de voorhal van het gerechtsgebouw doodelijk bleek werd, in elkaar zakte en reeds eenige oogenblikken later den geest had gegeven. ¶ Het onderzoek werd evenwel voortgezet en haar secretaris aan een verhoor onderworpen, terwijl talrijke getuigen werden opgeroepen. Hierbij bevond zich ook de Londensche advocaat Toulmin Smith en uit diens onderzoek en uit de verklaringen van Paul Hajniks, eertijds Minister van Politie onder Kossuth, werd thans duidelijk, dat de z.g. Baronesse von Beck een vrouw van nederige afkomst was, zonder eenige litteraire kennis, en die, wegens hare slimheid, tijdens den oorlog bij

de afdeeling Inlichtingsdienst van den Generalen Staf als spion gebruikt werd en toen den naam Racidula droeg; of dit echter haar ware naam was, werd nimmer bekend. ¶ Gedurende den tijd, dat zij haar verspietersdiensten verrichtte, had zij Kossuth wellicht een of twee maal gezien, doch het geheele verhaal van hare vriendschap met den beroemden patriot, hare bekendheid met andere groote mannen en de gevaarlijke opdrachten naar verschillende deelen van Hongarije, berustten slechts op leugen. ¶ Verder bleek het, dat zij tijdens haar verblijf te Londen, gedurende de groote nijverheids-tentoonstelling, door de toen juist opgerichte buitenlandse afdeeling van de politie, was aangenomen als spion en berichtgeefster en in die betrekking enkele inlichtingen had verstrekt, welke betrekking hadden op Duitse en andere vluchtelingen. ¶ Tevens kwam aan het licht, dat zij indertijd getracht had geld af te persen van Pulszky, den voormaligen onderstaatssecretaris van het Hongaarsche Ministerie van Buiten-

landsche Zaken, die zich te Londen ophield. Zij had hem n.l. bedreigd in de Duitse vertaling van hare „Persoonlijke Avonturen”, voor hem zeer compromitterende zaken te zullen opnemen, die in de Engelsche uitgave waren weggelaten. Pulszky stoorde zich echter niet aan die bedreiging en weigerde de gevorderde som te betalen. ¶ Toen de z.g. secretaris Derra ondervraagd werd, kwam aan den dag, dat hij tot een voornam Hongaarsche familie behoorde, toevallig met de avonturierster in aanra-

Foto Vereenigde Fotobureaux

DE 15-JARIGE A. VAN STOCKUM, DE JONGSTE DEELNEEMSTER AAN DEN TWEEDAAGSCHEN AFSTANDSRIT VOOR DAMES, OP 16 EN 17 NOV. L.L.

king was gekomen en zich gewoonlijk achter de coulissen hield bij hare oplichterijen, zooals hem dan ook in zijn nederige positie van secretaris der barones paste, doch dat hij zich toch ook had laten gebruiken voor het verzamelen van in-teekenaars op het nieuw uit te geven werk over Hongarije, dat evenwel nooit verscheen; korten tijd daarna werd hij evenwel van verdere vervolging ontslagen. ☞ Merkwaardig blijft het, dat vóór het onderzoek van George Dawson, niemand van de vele zich in Engeland bevindende Hongaren tegend de leugens in de hiervoren genoemde boeken is opgekomen en de schrijfster ontmaskerd heeft. Vreemd is het ook, zooals het Engelsche blad „The Ateneum” van 18 Febr. 1851 opmerkte, dat Pulszky, die toch weten kon hoevele onwaarheden de bedoelde werken bevatten, den Londenschen uitgever zelf aanraadde de „Persoonlijke avonturen” het licht te doen zien en eerst tegen de z.g. barones is opgetreden, toen zij hem geld trachtte af te persen. Nog vreemder evenwel is het, dat onopgehelderd bleef, wie de eigenlijke schrijfster of schrijver van hare boeken was, indien zij zelf de noodige letterkundige gaven en kennis miste, om de auteur te kunnen zijn. ☞ Volgens „The Ateneum” scheen Toulm'n Smith den schrijver te kennen, doch deze advocaat beweerde reden te hebben hem voorloopig niet te noemen; de naam van den waren auteur is echter ook later niet bekend geworden.

FR. DE WITT HUBERTS

Matteo Maria Bojardo

6) Uit het Poolsch

DOOR

KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

(Vervolg)

DAT hij spreekt over Roeland „verliefd” is zeer begrijpelijk. Turpin, een bisschop en kroniekschrijver, maakt in zijne verhalen over de helden van Karel den Groote hoegenaamd geen gewag van Roeland's liefdesavonturen „om geen afbreuk te doen aan diens riddereere”. Dat neemt echter niet weg, dat zelfs deze ridders niet gevrijwaard waren voor de liefde, die immers over jong en oud heerscht, niet minder over het gemeene volk als over hoogmoedige heeren; tegen de liefde en den dood bestaat geen geneesmiddel.

Gioveni e vecchi venno alla sua danza,
La bassa plebe col signore altiero:
Non ha rimedio amor e non la morte;
Ciascum prende ogni gente, e d'ogni sorte.
(Orl. In. I. XXVIII, 2).

Te vergeefs zou men in „Roeland verliefd” naar een logisch verband bij de behandeling der stof zoeken. Veeleer bestaat het gedicht uit een ontzagelijk aantal onderling bijna niet samenhangende episoden over oorlogen en liefdesavonturen. De liefde is er het alles overheerschende gevoel, de stuwende kracht, welke de fantastische figuren dier wereld der verbeelding voor ons doet leven. Als de dichter zijne heldenfiguren haalt uit de oude ridderverhalen, dan vloeit het gevoel, dat hen samenbrengt en vereenigt, uit zijn eigen hart voort, uit de herinnering aan zijn eerste machtige liefde. Hij volgt niet het voorbeeld der dichters uit de Oudheid, die den bijstand der Olympische goden inriepen, maar wendt zich tot de heldin zijner jeugddroomen, tot Caprara, om bezieling voor het bezingen der liefde. „Licht mijner oogen”, roept hij, „leven mijns harten, waarvoor ik vroeger bekoorlijke rijmen en schoone liefdesverzen zong, beziel mij, opdat ik dit verhaal kan vertellen”:

Luce degli occhi miei, spirtomdel core,
Per cui cantar solea si dolcemente
Rime leggiadre e bei versi d'amore
Spirami aiuto alla storia presente.
(Orl. In. II. IV, 1).

De heldin der heilige gevoelens is in Bojardo's gedicht Angelica, dochter van Galafrone, koning der Tartaren te Catai, die aan het hof van Karel den Groote en overal waar

zij zich vertoont aller harten wint. Voor het eerst wordt hier de vrouw de hoofdfiguur in den ridderroman.

In Mei, „a la Pasqua rosata”, riep Karel de Groote al zijn ridders voor een groot tournooi naar Parijs. Er kwamen zoowel Christenen als ongelooovigen. De machtige heerscher besteedt zijn gouden troon en twee-en-twintigduizend en dertig gasten schaarden zich om hem heen voor den feestmaaltijd; de Christenen aan tafels, de Saracenen, als honden, op den grond, op tapijten. Tijdens dit feestmaal komt eene vrouw, Angelica geheten, de zaal binnen, zij is wonderschoon als „de morgenster, als de lelie in den tuin, als een roos in het bosch”.

La qual sembrava mattutina stella
E giglio d'orto e rosa de verzieri.
(Orl. In. I. 21).

Vier hovelingen, reuzen, en een jonge ridder in schitterende wapenrusting vergezellen haar. Angelica stelt dezen aan den keizer voor als haar broeder Uberto del Leone en vraagt voor hem vergunning om aan het tournooi deel te nemen. Wie hem overwint, zou als prijs haar hand krijgen.

De gansche ridderschap brandde van verlangen de schoone vrouw te bezitten: eerst Ferragu, de onstuimige Saraceen, daarna de paladijnen, de vurige Rinaldo en diens bloedverwant Roeland, uit hetzelfde geslacht als Karel de Groote, de voortreffelijkste ridder van het Christendom, en vele anderen. Het lot zou evenwel beslissen in welke volgorde zij in het twee-

gevecht elkander zullen ontmoeten. Ferragu, de meest gelukkigste, wordt door het lot als eerste voor den strijd met den vreemden ridder aangewezen; Roeland echter is nummer dertig der volgorde. Maar Ferragu zegeviert niet, want hij heeft met een onoverwinnelijken tegenstander te doen. De toovenaar Malagise ontkent door middel van magische krachten het geheim van het vreemde paar. Angelica is de dochter van Galafrone, Koning der Tartaren en haar broeder heet Argalia. Zij kwamen in opdracht van hun vader naar Frankrijk, om de dapperste ridders van Karel den Groote naar 't Oosten gevangen mede te voeren en zoo het keizerrijk van zijn beste helpers te berooven. Argalia bezit een betooverde wapenrusting en Angelica een ring, waardoor zij onzichtbaar kan worden. Ferragu bevalt haar niet, want

zijn haar is zwart en de vorstin, ongestadig van aard, geeft aan blonde mannen de voorkeur. Zonder de beslissing van het tweegevecht af te wachten, wordt zij door middel van haar ring onzichtbaar en bestijgt haar paard om naar het verre Oosten terug te keeren. Zij wordt achtervolgd door Ferragu, Roeland en Rinaldo en de weg voert door het Ardennenwoud. Daar drinkt de vermoeide Angelica water uit de bron der liefde, en wordt hartstochtelijk verliefd op Rinaldo, deze echter lescht zijn dorst aan een bron, die het liefdesvuur bluscht en van dat oogenblik af verdwijnt zijn hartstocht voor Angelica. In Roeland echter ontbrandt het vuur der hartstocht voor de vorstin, hij volgt haar op avontuurlijke tochten en bereikt haar tenslotte op het oogenblik, dat zij aan den oever van een rivier ligt te slapen, maar als hij Angelica's schoonheid vol bewondering aanschouwt, komt Ferragu aanrijden, en ontstaat er tusschen hen een woest tweegevecht. Op dat oogenblik krijgt de Saraceen de boodschap, dat zijne regeering in Spanje door den Indischen koning Gradasso bedreigd wordt, dat deze geland is aan de oevers van het schiereiland en het rijk van Karel den Groote wil vernietigen. Ferragu keert als trouwe vazal van den keizer dus onverwijld naar zijn land terug. De verliefde Roeland blijft echter de Tartaarsche vorstin achtervolgen, tot tenslotte, na verschillende avonturen, ook hij naar zijn land, naar Frankrijk, terugkeert om zich aan 't hoofd te stellen van het leger van Karel de Groote.

(Wordt vervolgd)

Dierenvrienden

De schilder Razzi was een vriend van alle dieren. Zijn huis was een verzamelpaats voor apen, angora katten, cekhorantjes, honden, dwerggezo's, bokken en Elba-ponies. De hoofdtoon allerde echter in deze bonte schare een grote raaf, die steeds deftig tusschen alle dieren rondstapte en wanneer er iemand klopte, met luider stem: „Binnen!”, riep.

Foto C. Pleijng

JONGE ZILVERMEEUWEN. MET DEN
TWEEDEN PRIJS BEKROOND IN DEN
FOTOWEDSTRIJD, DOOR „BUI TEN”
UITGESCHREVEN